Verdighetsenteret
KOMPETANSE FOR EN VERDIG ALDERDOM

Helse- og omsorgskomiteen

Bergen, 20. september 2026

Høringsinnspill til Helsepersonellplan 2040

Innledning

Verdighetsenteret takker for muligheten til å gi innspill til Helsepersonellplan 2040.
Verdighetsenteret er et nasjonalt kompetansesenter innen eldreomsorg. Gjennom utdanning, kurs, fagutvikling og samarbeid med kommuner over hele landet arbeider vi for å styrke kvaliteten i helse- og omsorgstjenestene.
Vi støtter planens mål om å sikre tilstrekkelig personell og nødvendig kompetanse i helse- og omsorgstjenestene fram mot 2040. Samtidig mener vi at meldingen i for liten grad beskriver hvordan kompetansen til dem som allerede arbeider i tjenestene kan styrkes gjennom hele yrkeslivet, og hvordan frivillighet og sivilsamfunn kan bidra til å møte framtidens omsorgsutfordringer.

1. Kompetanseutvikling gjennom hele yrkeslivet

Kvalitet i helse- og omsorgstjenestene og utfordringen med mangel på personell kan ikke løses gjennom grunnutdanning alene. Demografiske endringer, medisinske og teknologiske nyvinninger, nye arbeidsformer og mer komplekse omsorgsbehov stiller krav til kontinuerlig kompetanseutvikling gjennom hele yrkeslivet.
Lavterskel og livslang læring må derfor være en tydelig del av Helsepersonellplan 2040. Kompetansetiltak må være praksisnære, fleksible og kunne gjennomføres parallelt med ordinært arbeid.
Våre erfaringer fra kommuner over hele landet viser store variasjoner i kompetansebehov og lokale utfordringer. Det er derfor behov for opplæringstilbud som kan tilpasses tjenestenes faktiske behov. For å sikre kvalitet, pasientsikkerhet og bærekraftige tjenester må ansatte i helse- og omsorgstjenestene ha tilgang til systematisk opplæring, faglig oppdatering og kompetanseutvikling gjennom hele yrkeskarrieren.

2. Etisk kompetanse er nødvendig for å forebygge overbehandling og bevare helsepersonell

Helsepersonellplan 2040 peker på behovet for å redusere overbehandling og sikre god ressursutnyttelse. Dette er ikke bare et spørsmål om faglige vurderinger, men også om etikk. Helsepersonell står daglig i krevende situasjoner knyttet til prioriteringer, behandlingsbegrensninger og beslutninger ved livets slutt. Slike vurderinger kan være emosjonelt belastende og skape moralsk stress når helsepersonell opplever spenning mellom medisinske muligheter, pasienters ønsker, pårørendes forventninger og hensynet til forsvarlig ressursbruk.

Stiftelsen Verdighetsenteret
Org. nr. 994 451 952
Ulriksdal 10, 5009 BERGEN
Post-/faktura-adresse:
Postboks 6165, 5892 Bergen
post@verdighetsenteret.no
www.verdighetsenteret.no

Systematisk etikkarbeid må løftes tydeligere fram som en del av kompetansepolitikken i helse- og omsorgstjenestene. Etisk refleksjon, veiledning og kommunikasjonskompetanse kan styrke helsepersonells trygghet i krevende beslutninger, redusere moralsk belastning og bidra til større trivsel og stabilitet blant ansatte.
Erfaringer fra vårt arbeid med kommunikasjonstrening om behandlingsbegrensninger viser at samtaler om livsforlengende behandling og beslutninger ved livets slutt oppleves som særlig krevende for mange helsepersonell. Samtidig er slike samtaler avgjørende for å forebygge overbehandling og sikre at behandlingen er i tråd med pasientens ønsker og verdighet.

3. Frivillighet er en del av løsningen

Framtidens helse- og omsorgstjenester må bygges på et sterkere samspill mellom offentlige tjenester og sivilsamfunnet.
Frivillige kan bidra med aktivitet, fellesskap, sosial støtte og nærvær. Dette gir økt livskvalitet for brukerne og kan samtidig avlaste tjenestene ved at helsepersonell får bruke mer tid på oppgaver som krever fagkompetanse.
For å lykkes er det nødvendig med systematisk organisering. Erfaring viser at frivillig innsats i heletjenestene fungerer best når kommunene har kompetanse i frivillighetsledelse og en tydelig funksjon med ansvar for rekruttering, oppfølging og koordinering av frivillige, samt et systematisk og forsvarlig samarbeid med frivillige organisasjoner.
Verdighetsenteret mener derfor at frivillighet og organisering av frivillig innsats må vektlegges og integreres tydeligere i Helsepersonellplan 2040.
Forslag til anmodningsvedtak:
Stortinget ber regjeringen innarbeide frivillighet og organisering av frivillig innsats som en tydelig del av Helsepersonellplan 2040, og sikre at alle kommuner har en frivillighetskoordinatorfunksjon og nødvendig kompetanse i frivillighetsledelse.

Forsalg til komitémerknader:

1. *Komiteen mener at lavterskel og livslang læring må være en sentral del av kompetansepolitikken fram mot 2040, og at kompetanseutvikling må være praksisnær, fleksibel og mulig å kombinere med arbeid.*
2. *Komiteen mener at systematisk etikkarbeid, etisk refleksjon og kommunikasjonskompetanse er viktig for å forebygge overbehandling, styrke kvaliteten i tjenestene og redusere moralsk belastning blant helsepersonell.*
3. *Komiteen mener at frivillighet og organisering av frivillig innsats må være en tydelig del av utviklingen av framtidens helse- og omsorgstjenester. Komiteen mener derfor at kommunene må ha frivillighetskoordinatorfunksjon og nødvendig kompetanse i frivillighetsledelse.*

Med vennlig hilsen

Silje B. Eikemo, daglig leder

Sebastian von Hofacker, faglig leder